

PERSPECTIVE

Depletion of coastal predatory fish sub-stocks coincided with the largest sea urchin grazing event observed in the NE Atlantic

Kjell Magnus Norderhaug , Kjell Nedreaas, Mats Huserbråten, Even Moland

Hva var årsak til kollapsen i tareskog på 1970-tallet?

Kjell Magnus Norderhaug
Havforskningsinstituttet

Kjell Nedreaas

Mats Huserbråten

Even Moland

1970: Horder av grønne kråkeboller
observeres av fiskere

Foto: S Fredriksen

- Midt- og Nord-Norge: Kråkebolleinvasjon
- Inntakt tareskog

Mange teorier om årsak men ingen dokumentasjon:
“Different theories have been proposed to explain this large-scale grazing event, but the causes remain virtually unproven. ..Now [40 years later], it is obviously too late to perform field studies to test the causes.” Norderhaug & Christie (2009)

Fiskerisedler i Fiskeridirektoratets arkiver

- Fiskerisedler som fiskerne fikk når de leverte fangsten på sitt lokale mottak
- Grå datakilde med god oppløsning i tid og rom!

Tabell VIII. Fangstmengden av de ulike sorter fordelt etter ilandbringelsesmåned 1955. Finnmark.¹ Tonn.

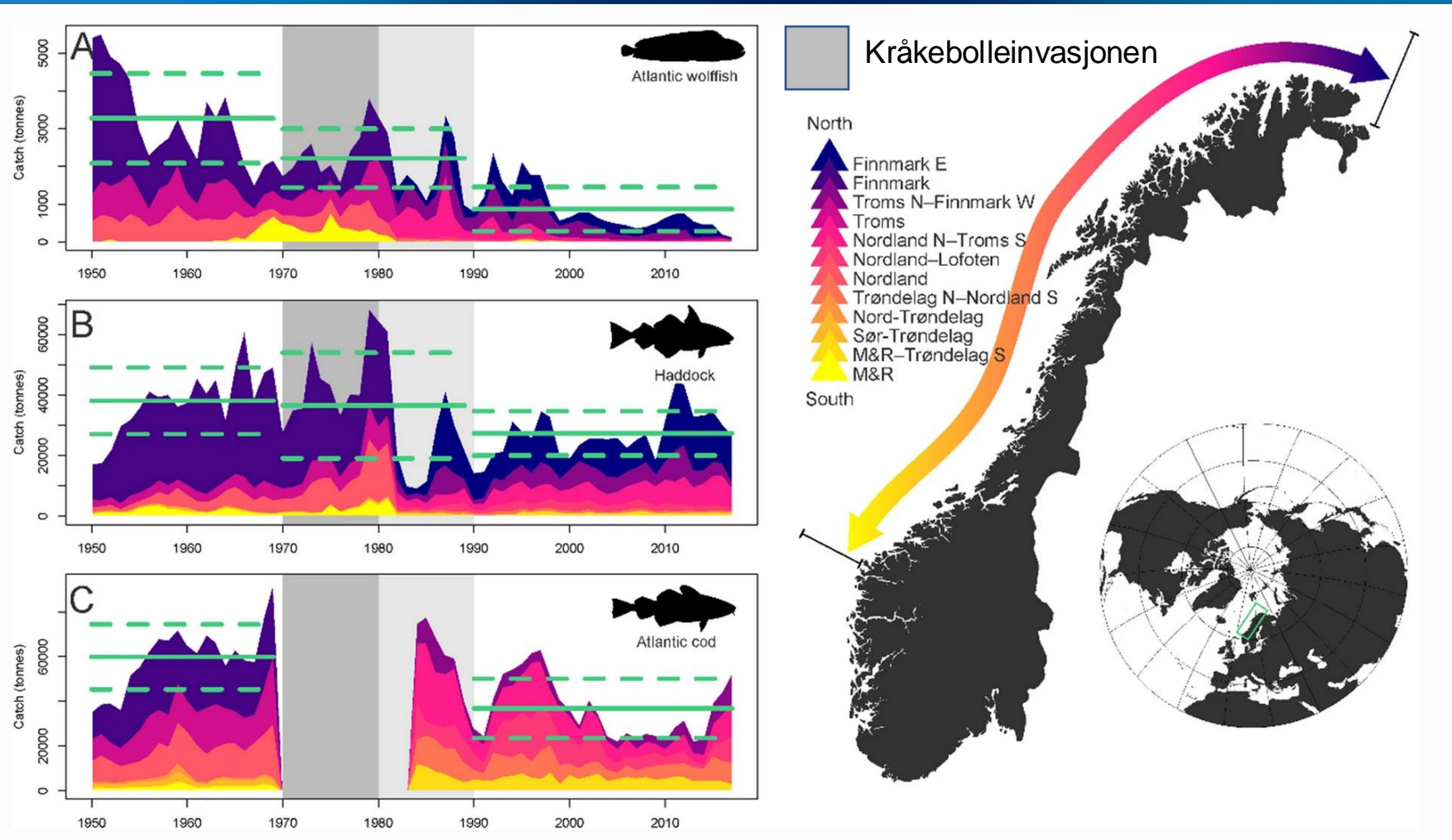
Fiskesorter	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli
Lodde	—	—	10 395	29 572	1 540	—	—
Kveite	16	32	39	54	138	59	36
Rødspette	6	11	30	9	14	68	36
Blåkveite	—	5	5	40	204	121	60
Brosme	44	148	28	30	244	37	10
Hyse	807	1 500	499	2 881	5 857	2 033	882
Skrei	2 217	7 064	3 695	—	—	—	—
Loddetorsk	—	—	2 704	8 992	23 928	11 143	—
Annen torsk	—	—	—	—	—	2 844	2 419
Sei	7	1	34	89	190	133	1 936
Biprod. av skrei	—	1 020	465	—	—	—	—
Lever av loddetorsk	—	—	—	676	1 989	712	—
Feitsild	—	—	—	—	95	453	26
Småsilde	—	176	—	—	2 849	2 025	175
Uer	29	193	135	156	285	172	60
Steinbit	2	29	82	147	478	332	92
Annen fisk m. v.	—	—	—	—	—	—	—
Andre biprod.	—	194	356	193	278	391	433
I alt	3 128	10 373	18 467	42 839	38 089	20 523	6 165
Prosent	1,4	4,8	8,5	19,7	17,6	9,5	2,8

Kilde: Fiskeridirektoratet

Tallene viste overfiske av kråkebollens fiender

Steinbit

Hyse

Kysttorsk

“En steinbit på hver krok” under fiske i nye områder, deretter rask reduksjon (Intervju med fiskere i Bodø)

Norderhaug et al. (2021)

Modernisering av kystfiskeflåten de siste hundre år

Foto: Riksarkivet

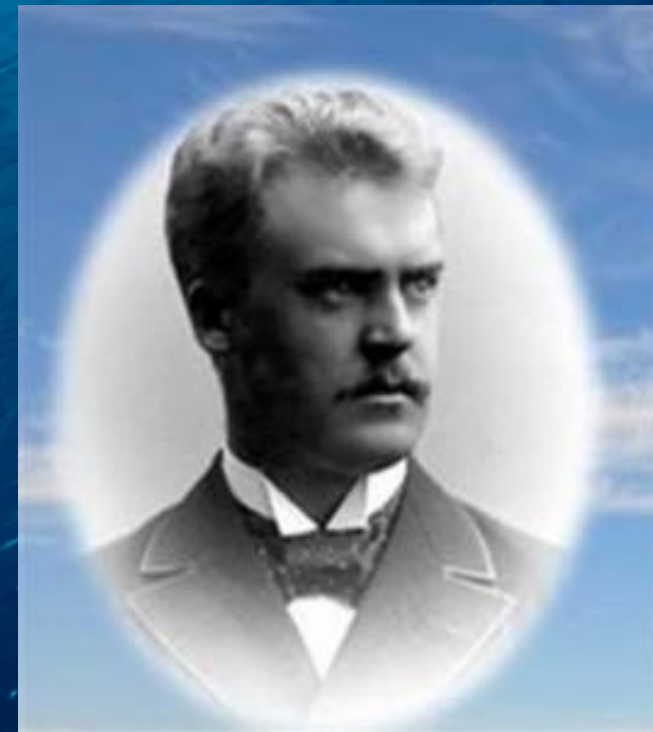
- Større båter, motorisering, kraftblokk, nylonliner
- Statlig hjelp til fiskerfamilier etter 2. verdenskrig

Ufisk ble festfisk på NRK Fjernsynskjøkkenet

Betydningen av livshistorie og populasjonsstruktur

- Historisk oppfatning av at kysten ble sådd med fiskeegg fra en utømmelig kilde fra havet (Johan Hjort, 1914)
- Molekylære metoder har gitt ny forståelse: isolasjon gjør mange kystfiskbestander sårbare for lokalt fiske
- Arter med livshistorie som gjør dem sårbare: langsom vekst, sen kjønnsmodning, intern befruktning, foreldre som vokter egg på bunnen etc

Før 1950

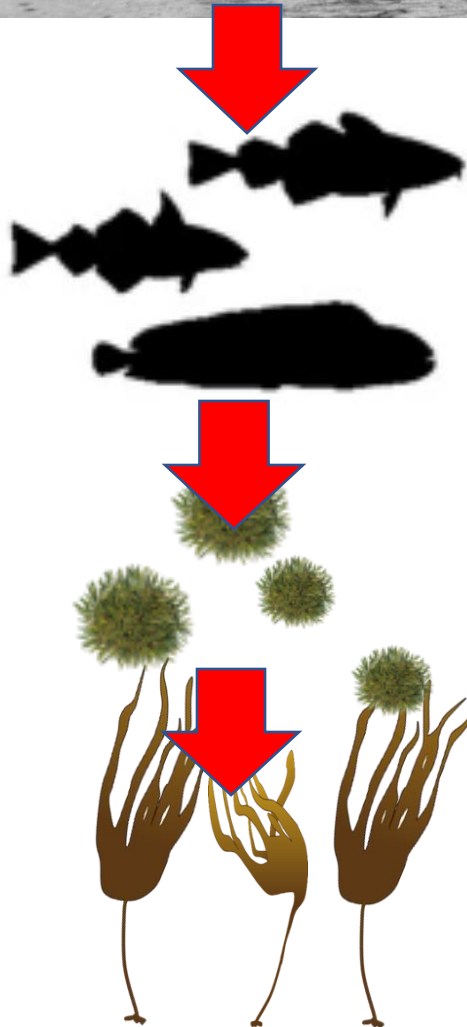

Næringskjeden «top-down» kontroll

Menneske

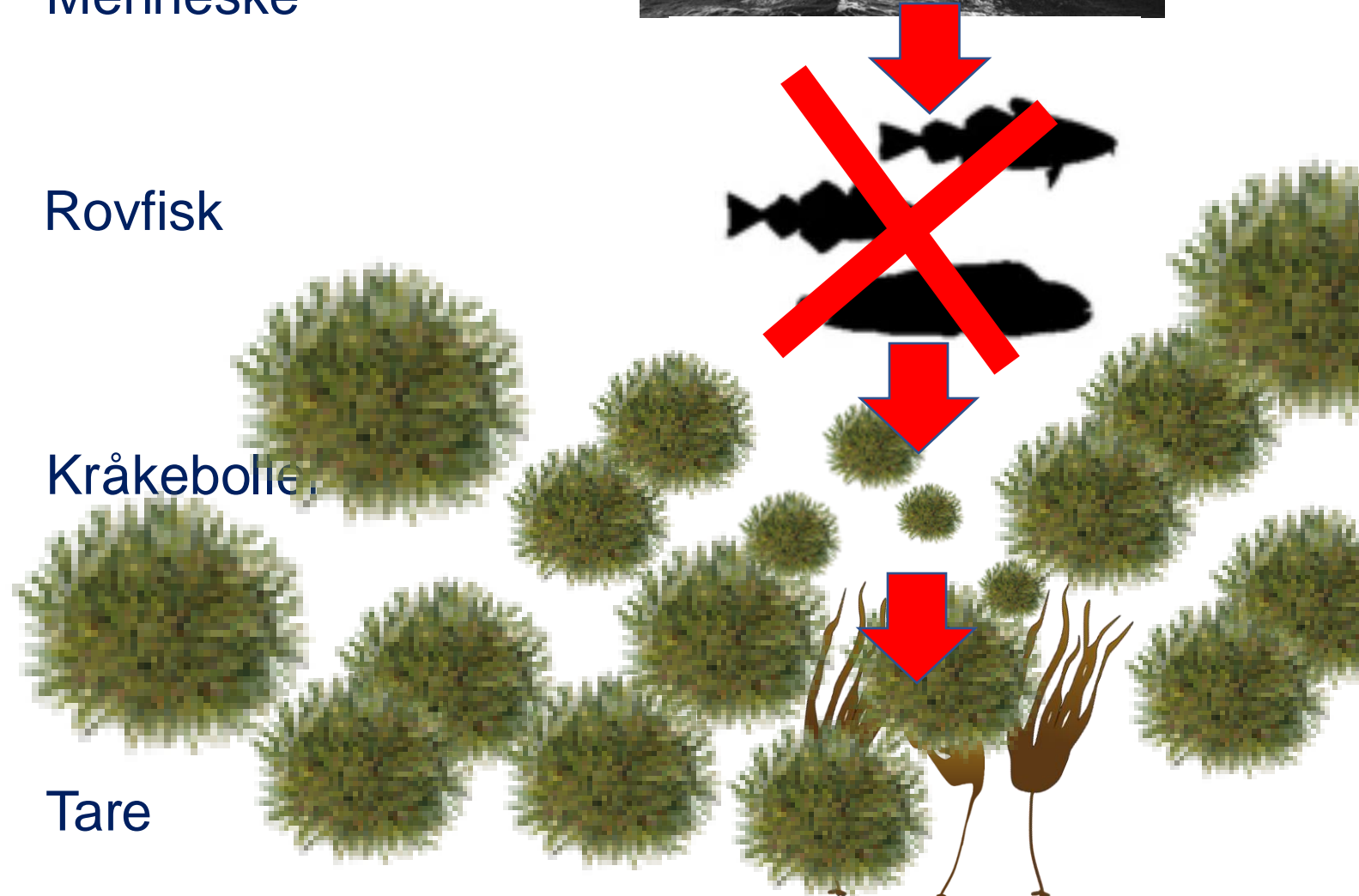
Etter 1950

Rovfisk

Kråkebolle

Tare

Tap av rovfiskens viktige funksjon

